

Richard Leviathan mě zaujal už před nějakou dobou. Poprvé jsem jeho tvorbu zaznamenal už v *Strength Through Joy*, společném projektu s Timothyem Jenem. Zařadili se do žánru v té době poměrně populárního „apokalyptického folku“ a jejich hudba vycházela na labelu *Twilight Command* Douglase P. z *Death In June*. Tehdy jsem o nich v nadsázce mluvil jako o „okcidentálních chráněncích“ (angl. *Occidental protégé*, hříčka na název skladby *DIJ*) Douglase P., který vydal a produkoval dvě jejich alba. Západ (=Okcident) a Evropa pak jsou pro tohoto v Austrálii narozeného umělce dlouhodobě velkou inspirací. *Strength Through Joy* se sice po dvou vydaných albech rozešli, ale z jejich trosek povstala Ostara, nové hudební médium pro slova a hudbu Richarda Leviathana a různé jeho spolupracovníky.

V průběhu času jsme se Ostaře vzdálili s tím, jak se přesunula od akustického folku *Secret Homeland* k popfolkové fúzi alb *Kingdom Gone*, *Ultima Thule*, *Immaculate Destruction* a *The Only Solace*. Loni se však naše cesty jakoby znovu sblížily po vydání jejich alba *Napoleonic Blues* u *Soleilmoon Records*. Tehdy jsme napsali: „Někdejší akustické brnkání získalo na rozmanitosti a síle, někdy trochu folkový zvuk místy přechází až k hymničnosti, to vše

doplňují chytlavé popové melodie. Tato jistá přístupnost hudby však tak trochu „klame tělem“ – Richardovi se povedlo do úžasné poetické formy zhustit komplexní a významem obtíženou myšlenku.“ Dále jsme v recenzi na pokraji popu balancující neofolkové desky *Napoleonic Blues* poznamenali, že Richard Leviathan „ukázal svůj působivý intelekt, když už dříve jeho texty pracovaly s bohatou mytologií, symbolismem i hlubokými filozofickými úvahami, ale na *Napoleonic Blues* se mu poetickou formou i postřehy povedlo vdechnout do textů mnohem přímějších a jednodušších.“ Možná to nebylo úplně přesné, protože Richardovy texty byly velice chytré a plné komplexních odkazů na dějiny i filozofii vždycky; to vše zabalené do úhledné lyricko-poetické formy. Loni vyšla jeho poezie ve svazku *Ódy*, sbírce elegických útvarů věnovaných jeho oblíbeným básníkům, spisovatelům, filozofům a historickým postavám.

Zatím poslední album Ostary *Napoleonic Blues* je albem konceptuálním: „zamyšlení nad přetrvávajícím otiskem minulosti v chaosu přítomnosti“. Na rozdíl od celé plejády neofolkových počínů, které se soustředí hlavně na evropské triumfy i prohry, však Ostara směřuje svůj pohled mnohem širěji, globálně: od deindustrializace amerického Detroitu až po napětí v blízkovýchodní Gaze nebo Teheránu. Předchozí album Ostary *Paradise Down South* se věnovalo dopadům globální finanční krize a i *Napoleonic Blues* pokračuje v tomto motivu přechodu věků i kontinentů, míšení filozofií a historie se strastmi moderního světa. Jak ale Leviathan na albu tak přesvědčivě vyvozuje, problémy dneška bývají velice často přímým dědictvím minulosti.

V následujícím rozhovoru se zblízka pouštíme do jeho pohnutek i lásce k historii sahající od výmarského Německa přes Třetí říši, severské nebo řecké mýty, gnostickou kosmologii až ke křesťanským kořenům Ameriky. Richard Leviathan je židovského původu, což mě zaujalo, a tak jsem ho vybídl, aby nám více pověděl i o svém vztahu k vlastním židovským kořenům, Palestině i spoustě dalších témat, třeba inspiraci Jukiem Mišimou a japonskou literaturou.

Doufám, že pro čtenáře, kteří o Ostaře a Richardově tvorbě už něco vědí, bude tento rozhovor obzvláště zajímavý, poodkrývá totiž závoj motivů, z nichž vychází lyrické prvky Richardova příspěvku tvorbě Ostary, které následně balí do typického oslnivého pop-folkového hávu. Rozhovor vznikl krátce po vydání alba *Napoleonic Blues*. Ostara už ale pracuje na novém albu *Eclipse of the West*, které by mělo vyjít na sklonku roku 2018.

Otázky pokládal Sergio Volumen. Jemu i Richardovi bychom rádi poděkovali za to, že webu *Compulsiononline* laskavě poskytli tuto plnou a neupravenou verzi rozhovoru.

Richarde, nejprve bych ti chtěl poděkovat za ochotu, s níž jsi nám poskytnul tento rozhovor. Mohl bys našim čtenářům představit projekt Ostara: jak začal a o co v něm vlastně jde?

Ostara se zrodila z pozůstatků mého prvního projektu *Strength Through Joy*, oba jsme vytvořili já s Timothyem Jennem, který odešel v roce 2002. Od té doby je to vlastně můj sólo podnik s různými dočasnými spolupracovníky. Hudba je v podstatě neofolk – i když, jak nápomocně píše Wikipedie, s prvky *hybrid-popu*. Ten popis se mi ale vlastně líbí: přestože

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

jsem se vždycky považoval za součást temné hudební scény, dokážu ocenit silné melodie, hravost i vážnost a takové to *chiaroscuro*, které organicky spojuje temné s křehkým.

Poslední dvě alba jsi nahrával u amerického vydavatelství Soleilmoon Recordings. Jsi s touto změnou spokojený? V čem jsou Soleilmoon lepší než případné alternativy? Mají totiž ve své „stáji“ velice působivý soubor umělců z různých žánrů...

Vydavatelství přicházejí a odcházejí. Některé však vystihují povahu mé hudby lépe než ostatní. Byl jsem už u více labelů, některé nepřežily, jiné zase byly příliš „velké“, takže jsem si u nich připadal jen jako další položka na seznamu. Soleilmoon funguje dlouhá léta, je spolehlivý, nápomocný a přizpůsobený době, v níž toho umělec musí být ochotný naložit na svá bedra hodně.

Snad s touto změnou souvisí i to, že texty na posledních dvou albech v sobě mají více symbolismu a skrytých odkazů na mnohé, poněkud méně známé historické postavy. Stojí myslím za zmínku, jak velice časově i prostorově rozmanité tyto odkazy jsou. Když ponecháme stranou zjevně nejoblíbenější Evropu, která dějinná období a oblasti tě fascinují nejvíc?

Oslovuje mě celý šířeji pojatý Západ, což ovšem nutně zahrnuje i Blízký východ nebo Malou Asii, protože velký kus západní kultury a civilizace vzešel právě odtud, byl tímto regionem formován a na oplátku jej sám ovlivnil. Dějiny pro mě jsou jakýmsi obřím plátnem, na němž se odvíjí řada věků i dějinných situací. Lze se na ně dívat také jako na sérii menších portrétů, ne jen hrdinů a padouchů, ale také oněch sice bezejmenných, kteří ovšem ztělesňují agonii i euforii velkých dějinných zvratů. Dalo by se říct, že všechny umělce, které obdivuji, spojuje schopnost nějakým způsobem zachytit dějiny, i když třeba v díle čistě dobovém nebo osobním.

Výmarské období na mě působí stejně silně Třetí říše a třeba Claus von Stauffenberg – odhlédneme-li od jeho **hollywoodského ztvárnění** – udržoval četné kontakty s německou literární a konzervativní tradicí. Nesmírně fascinující je pro mě i Napoleon, ne jenom jako generál a císař, ale také jako postava na pomezí úplného konce středověkého světa a zrodu romantické a moderní epochy. Severské a řecké mýty, gnostická kosmologie a křesťanské kořeny Ameriky – to jsou další výrazné zdroje mých historických referencí.

Napoleonic Blues je tvým sedmým a zatím posledním albem. Už v titulech jako *Secret Homeland* (Tajná domovina), *Kingdom Gone* (Ztracené království) nebo *Immaculate Destruction* (Neposkvrněná destrukce) se objevuje tato nová verbální hravost - co tedy znamená Napoleon a blues z názvu této nahrávky?

Každý myšlenka má svůj stín, který ji v hlubším smyslu vnitřní komplexity vlastně dodává na skutečnosti. Velký díl poetické povahy jazyka je výsledkem střetávání se protikladů. Hra se slovy ale samozřejmě také může unavovat, jako se to děje v některých textech Marilyn Manson, kde svou přílišnou nápadností a sémantickou zchytralostí působí až samoučelně.

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

Pokud ale odráží skutečnou snahu vyjádřit protichůdnou povahu pravdy, je určitá míra nejednoznačnosti nepostradatelná, nuancovaná a mívá nemalou sílu.

Při pohledu na zneklidivý obal alba z dílny Konstantina Antioukhina není úplně jasné, co člověka na vinylu vlastně čeká. Když si však obě strany desky několikrát poslechne, začne mu to celé dávat smysl. V té chvíli nastává vhodný okamžik otevřít si Youtube a podívat se na klipy k některým z těch písní, díky čemuž se před posluchačem otevrou úplně nové interpretace. Jaký význam podle tebe mají grafické části alba a klipy Ostary?

Vizuální stránka je pro mě hodně důležitá. Nemám potřebu se s mou hudbou nějak přehnaně personifikovat, třeba pomocí nějakých masek nebo uniforem. Snažím se vytvářet obrazy slovy a hudbou dávat formu neviditelnému, které je tímto spojením zdůrazněno podobně, jako hudba působí na nehybný i pohyblivý obraz. Hudba k filmu slouží obrazovému médiu, zatímco grafika alba má ilustrovat zvuk. Sice to není hlavní složka díla, ale přesto zůstává pro jeho charakter nepostradatelná.

Ale zpět k hudbě. Na albu posluchači najdou spoustu velice chytlavých refrénů, kde celá tíha zodpovědnosti spočívá výhradně na tvém hlasu. Také ses rozhodl využívat spíš akustické než elektronické nástroje. Výsledek je ohromující, hlavně v písničce „Pyre in the Sky“, jejíž refrén jsem si přehrával v nekonečné smyčce. Dočkáme se něčeho podobného i na tvém příštím albu?

Za ta léta jsem si uvědomil, že i prostota může v hudbě být spleť a tři nebo čtyři akordy dokážou s pomocí správné nálady a aranžmá „udělat“ celou písničku. Skladba samozřejmě není hotová hned, k tomu je třeba odvést spoustu práce při produkci, ale v jádru tam zůstává ten prvek „méně je někdy více“, který obnáší kombinaci vokálů, kytar, nějakých smyčců a pár drobností navrch pro jemné doplnění. Tohoto přístupu se nyní hodlám nějakou dobu držet, ne vždy se ale dá snadno říct, jak bude vypadat budoucnost.

Vzpomínám si, jak jsi mluvil o tom, že nemáš žádné formální hudební vzdělání. Na které nástroje z těch, které ještě neovládáš, by ses chtěl naučit hrát? Cítíš to při skládání jako nějaké omezení, nebo raději spolupracuješ s muzikanty, kteří přinášejí odlišné perspektivy jako Stu Mason?

Nikdy jsem nechodil na hodiny kytary, taky proto, že jsem levák. Učit jsem se začal až velice pozdě, ve svých dvaadvaceti. Za celý život jsem absolvoval jednu jedinou lekci zpěvu, kde jsem se ke svému překvapení dozvěděl, že můj hlas je vysoký baryton. Píšu skladby pro violoncello a zvládám základy klavíru a bicích, takže jsem něco jako kapela jednoho muže, i když rozhodně nejsem ani v jednom virtuóz. Hudba i písničkářství jsou pro mě velice instinktivní a přirozené činnosti, následná produkce už ale bývá mnohem složitější.

Samostatná práce má svá pro i proti – zásadní je vyvážit potřebu umělecké kontroly s touhou po spolupráci. Někdy to vyjde, jindy tolik ne: když například spolupracovník usiluje o příliš velký vliv, často to končí spory a fiaskem. Hudba patří k oněm uměleckým formám, kde do

sebe často narážejí zbytnělá ega a v jediném okamžiku tak drtí na kusy i pevná přátelství.

Na albech Ostary se objevuje i hodně písniček o lásce. Čerpáš při jejich tvorbě z osobních zkušeností?

Ano, ale v tak trochu metafyzickém slova smyslu: milenec bývá někdy člověk, jindy zas univerzálně platný symbol – a často dokonce oboje. Mám velice rád trubadúrskou tradici, kde je milovaná osoba současně také Múzou a zpěvák je tak sveden svou věrností vlastní duši či Bohu. Něco podobného nalezneme i v súfijské dervišské tradici. V severní Evropě se to spojovalo s hledáním Grálu coby symbolu života, lásky, smrti, nesmrtelnosti a kamene utrpení i vykoupení.

Má to samozřejmě i svůj sardonický a košilatý rozměr, který tak živě zachytili provensálští minstrelové. Básník někdy musí snášet ženský výsměch a žít navždy v zármutku, kdy se mu hudba stává jedinou útěchou. Jako dítě jsem miloval postavu Cacophonixe z příběhů o Asterixovi. Je to trochu smolařský bard, kterému se všichni posmívali a já s ním upřímně soucítím – a současně se z plna hrdla smál jeho patálím.

Druhou část rozhovoru si můžete přečíst **[zde](#)**.

Rozhovor s Richardem Leviathanem vyšel na webu compulsiononline.com.